

همه چیز درباره بازگشایی حضوری مدارس

کرونا تمام نشد

اما مدرسه‌ها باز شد

این بار ۱۴ فروردین بود که **«بوی ماه مدرسه»** می داد نه اول مهر؛ آن هم بعد از ۲۴ ماه تعطیلی نه سه ماه. وضعیتی که برای آموزش و پرورش در همه جهان استثنا بود. ویروس کرونا هر چند رام تر شده اما هنوز هم قربانی می‌گیرد...

صفحه ۸

سرمقاله

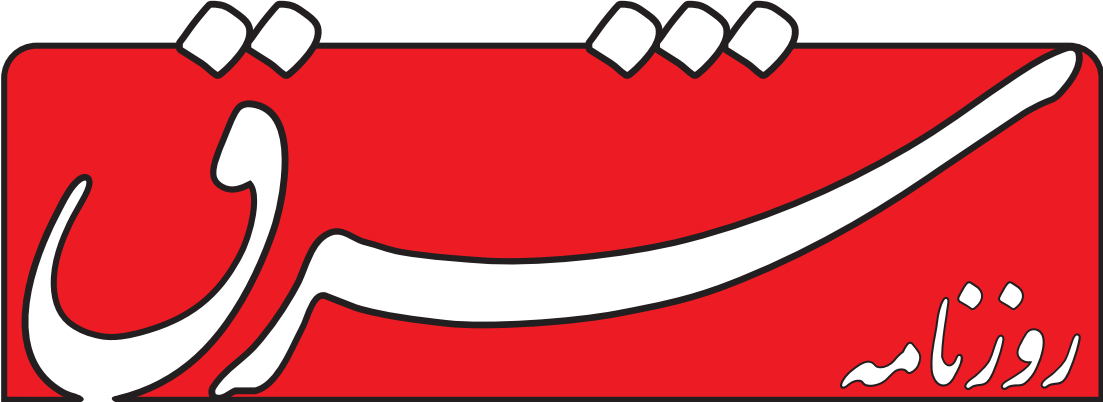
تاریخ انقضای روشنفکران دولتی

احمد غلامی

در آخرین هفته سال، پیش از سال نو در یادداشتی از روشنگری گفتم و اینکه ما یک روشنگری تاریخی به خود بدهکاریم. حالا اگر بخواهیم آن بحث را از زوایای دیگر ادامه بدهیم تا این فرایند کامل شود، ناگزیریم باز تعریف روشنی از روشنگری نزد کانت بیآوریم: «روشنگری خروج آدمی است از نابالگی به تقصیر خویشتن خود. و نابالگی ناتوانی در به‌کارگرفتن فهم خویش است بدون هدایت دیگری. به تقصیر خویشستن است این نابالگی، وقتی که علت آن نه کمبود فهم، بلکه کمبود اراده و دلیری در به‌کارگرفتن آن باشد، بدون هدایت دیگری. دلیر باش در به‌کارگرفتن فهم خویش؛ این است شعار روشنگری». به نظرم این تعریف از روشنگری بسیار روشن است. خاصه آنکه کانت تأکیدی جدی دارد بر روی دلیری؛ یعنی دلیر باش در به‌کارگرفتن فهم خویش. مسئله اصلی دلیربودن است. اگر برای فهمیدن دلیر باشیم، یعنی در به‌کارگیری عقل خود کوشا باشیم، ناچار به آگاهی خواهیم رسید. آدمی که به آگاهی دست پیدا کند، آدم گذشته خود نیست و حتی نمی‌تواند به آنچه در گذشته بوده است، تظاهر کند. در این چهار دهه این سیر تطور در آگاهی را در دولت‌های انقلاب اسلامی و چهره‌های آن به‌وضوح می‌بینیم. بدیهی است روی سخن با کسانی نیست که آگاهانه خود را به ناآگاهی زده‌اند، از برای حفظ منفعت خویشتن. درصدد آن نیستم تا توصیفی دقیق به دست بدهم از چهره‌هایی مانند هاشمی‌رفسنجانی، میرحسین موسوی، سیدمحمد خاتمی و بسیار بسیار چهره‌های ریز و درشت که این سیر تطور را پشت سر گذاشته‌اند. کسانی که شجاع بودند در به‌کارگیری فهم خویش و نتوان آن را نیز در انزوا پرداخته‌اند. اما نکته اصلی مقایسه این آگاهی و دلیربودن چهره‌ها در استفاده از عقل با چهره‌های مستقلی است که وابستگی دولتی نداشته‌اند. بیش از آنکه آگاهی و آگاهی‌بخشیدن دولتمردان مذکور از جنس «پارسیا» (حقیقت‌گویی) باشد، از جنس آگاهی‌اِزباری است؛ یعنی آگاهی‌اِزباری است برای کسب قدرت و منزلت یا آگاهی برای صیانت و ادامه قدرت یا آگاهی و بخشیدن آگاهی در محدوده و در چارچوب معین برای دفاع از حق سیاسی خود و مردم. هر سه این آگاهی‌ها و آگاهی‌بخشی‌ها کنشی سیاسی بوده است، در زمانی معین در جغرافیایی معین و مهم‌تر از همه در چارچوب معینی به نام مصلحت دولت. پس بسیار طبیعی است که توان این آگاهی و آگاهی‌بخشی محدود به زمان و مکان باشد و با تغییر اوضاع، این چهره‌های سیاسی جایگاه سخن خویش را از دست داده یا اثرگذاری‌شان به حداقل برسد. اگر امروز می‌بینیم اصلاح‌طلبان چملمگی اثرگذاری سیاسی خود را از دست داده‌اند، عجیب نیست؛ چراکه جنس آگاهی و آگاهی‌بخشی چهره‌هایی که اصلاح‌طلبان به آن منتسب بوده‌اند، از جنس آگاهی و آگاهی‌بخشی‌اِزباری بوده و در طول زمان کارکردش را از دست داده است. اگر این تحلیل را بپذیریم، ناگزیریم این را هم بپذیریم که سخن از احیای چهره‌های اصلاح‌طلب و جریان اصلاح‌طلبی دیگر بعید به نظر می‌رسد؛ مگر در شکل و شمایل دیگر، در زمان و مکان دیگر، بگذریم.

برای اینکه بحث به مدار خویش بازگردد و تفاوت حقیقت‌گویی از جنس «پارسیا» و «حقیقت‌گویی‌اِزباری» عیان شود، باید داستان دیونیزوس، دیون و افلاطون را پی بگیریم. دیون از نزدیکان دیونیزوس است. خواهرش همسر حاکم سیراکوز، دیونیزوس است، او همچنین شاگرد افلاطون است. دیون مشاور حاکم و تنها کسی است که قادر است حقیقت را به او بگوید حتی اگر خلاف میل او باشد. به تعبیر فوکو، دیون فیکور گفتمان مشاور است. صراحت و حقیقت‌گویی دیون در جایگاه، زمان و محدوده معینی است. او اگر با رنگوبی خویش دیونیزوس را آگاه می‌سازد، آگاهی و آگاهی‌بخشی‌اش از جنس پارسیا نیست؛ چراکه او با دادن آگاهی بیم جان خود را ندارد و مهم‌تر از همه در محدوده مصلحت دولت به نصیحت می‌پردازد؛ نصیحتی که خود نیز از آن منتفع خواهد شد. این حقیقت‌گویی از جنس پارسیا نیست، اگر هم باشد از جنس گفتمان حقیقت در نزد مشاور است؛ اما حقیقت‌گویی افلاطون در برابر دیونیزوس از جنس پارسیا است؛ چراکه او نه از بنای حکومت منتفع می‌شود و نه از زوال آن. حتی در این حقیقت‌گویی بیم جان هم در آن درج است؛ اما برای کسی که مقنون حقیقت است و هیچ انگیزه‌ای جز آگاهی‌بخشی ندارد، این کار، کار دشواری نیست. افلاطون پس از مکالمه‌ای طولانی با دیونیزوس در باب شجاعت و فضیلت به پرسش او که «چرا به سیسیل آمده‌ای؟» این‌گونه پاسخ می‌دهد: «در بی مردی نیک می‌گشتم که نیافتم». این حقیقت‌گویی و جایگاه آن بسیار متفاوت از حقیقت‌گویی دیون است. در مقایسه بین این دو فیکور یعنی افلاطون و دیون، چهره روشنفکر مستقل (ارگانیک ایرانی) و روشنفکر دولتی عیان می‌شود. روشنفکر مستقل، توان کنش سیاسی را در محدوده وسیع‌تر دارد و قادر است مردم را در ایجاد رخدادهای بزرگ سیاسی تهییج و همراهی کند؛ اما روشنفکر دولتی در قناب مصلحت دولت دست به اصلاحات می‌زند و توان کنش سیاسی و خلق مردم و سیاست در محدوده زمان خاص و معین را دارد که با تغییر زمان و مکان تاریخ انقضای حقیقت‌گویی‌اش به سر می‌آید؛ آنچه‌ایک برای همه روشنفکران دولتی رخ داده است.

شنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۱ • ۷ رمضان ۱۴۴۳ • ۹ آوریل ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۲۵۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: احتمال مبادله ۳ زندانی دوتابعیتی در ازای آزادسازی پول‌های بلوکه‌شده ایران در کره‌جنوبی، طرح صیانت اینترنت را گران کرد؟ و یادداشت‌هایی از سیدعلی خرم، علی شمس‌اردکانی، سیدجمال هادیان‌طباطبایی‌زواره

دولت امروز نخستین «روز ملی فناوری هسته‌ای» خود را برگزار می‌کند

شادمانی هسته‌ای

در سکوت وین

گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت روزنامه‌نگاران

چراغ «برجام» رو به خاموشی است؟

جلال خوش‌چهره

رفته‌رفته امید به احیای برجام در حال کم‌رنگ‌شدن است. حامیان برجام با حسرت، شاهد خاموشی کورسوی مانده در افق هستند. تهران و واشنگتن همچنان حاضر به قبول شروط یکدیگر در وقت اضافه گفت‌وگوهای کش‌دار وین نیستند. دیر نیست که پایان گفت‌وگوها اعلام شود. مخالفان برجام در ایران، آمریکا و منطقه از این اتفاق خشنود خواهند بود؛ اما پرسش این است: چه در پیش است؟ و اوضاع چگونه رقم خواهد خورد وقتی برجام مرده باشد؟ یک‌صدایی در مخالفت با خواست‌های تهران برای بازگشت به برجام در واشنگتن روزه‌روز بیشتر می‌شود. حالا «آنتونی بلینکن» که روزگاری هوادار پرو یا قرص برجام بود و با وجود مخالفت‌های داخلی و بیرونی ایالات متحده «ابرت مالی» را طرف مذاکره‌کننده آمریکایی در وین تعیین کرد، از احتمال شکست مذاکرات می‌گوید. برخی اعضای دموکرات کنگره با از سر عافیت‌طلبی بابت انتخابات میان‌دوره‌ای پیش‌رو یا مخالفت با شروط و تضمین‌خواهی‌های تهران برای قبول توافق درکنار جمهوری‌خواهان ایستاده‌اند. آنان نیز همان‌هایی را می‌گویند که اسرائیلی‌ها و برخی دولت‌های عربی منطقه درباره احیای برجام، مدام در گوش دولت «جو بایدن» تکرار کرده‌اند.

ادامه در صفحه ۱۰

شهر امید

روایت یازدهمین نماز جمعه شهر امید

سیدشهاب‌الدین طباطبایی

در ششمین روز از ماه مبارک رمضان، حجت‌الاسلام منتصف، امام‌جمعه شهر امید، در خطبه‌های دوم نماز با تبریک فرارسیدن ماه میهمانی خدا گفت شاید مهم‌ترین عبادات و اعمال در این ماه، نزدیک‌ترشدن به خدا از راه شبیه‌شدن به صفات خود اوست. اگر قصد تبلیغ داریم، یاد خدا را در دل مؤمنان زنده کنیم. اسلام را با همه ابعاد انسان‌دوستانه و آرامش‌بخشش معرفی کنیم و اینها وقتی میسر خواهد شد که در عمل به آنچه می‌گویم خود جلودار باشیم. من طلبه اگر تهمت بزنم، جانب انصاف و عدالت را نگه ندارم. برای آنچه مصلحت می‌دانم، به دروغ و فریب متوسل بشوم، چگونه می‌خواهم بندگان خدا را به میهمانی او و به سوی او شدن دعوت کنم؟ اوئی که دل‌سپرده حقیقی می‌طلبد، نه بنده‌ای که به اکراه و زور وادار به اطاعت ظاهری شده باشد.

ادامه در صفحه ۵

مروری بر شایعه پررنگ اتفاقات قطر

چرا کراوات علی دایی مهم است؟

گروه ورزش: علی دایی بین‌المللی‌ترین چهره فوتبال ایران است. او تا همین چند ماه پیش رکورددار گل‌های زده ملی در دنیا بود و کمترکسی تصور می‌کرد رکورد گل‌های اسطوره ایران شکسته شود. با این وجود، فوق‌ستاره‌ای به اسم کریستیانو رونالدو از راه رسید و این عنوان را از چنگ علی دایی درآورد...

صفحه ۹

حامیان دولت در مواجهه با کابینه زبان سیاسی خود را تغییر داده‌اند

عبور از رئیسی؟

۱۰ ► تلاش نافرجام ۱۲ساله برای رسیدگی

به لایحه منع خشونت علیه زنان

صیانت از زنان اولویت اصولگرایان نیست!

۳ ► گزارش «شرق» از جنجال یک برنامه

تلویزیونی برای نابینایان

عصر جدید شفا نداد!

سمیه جاهد عطایان: تماس، پشت تماس؛ از پشت تلفن همراه نفس‌نفس می‌زند تا خبر مهمی بدهد؛ «علی؟ خبر داری که یک خانم نابینا با یک عمل جراحی کاملاً درمان شده؟ علی دیکه مقاومت ندارد، می‌خوام نوبت بگیرم بیمارستان خدادوست که گفتن این خانم همون‌جا درمان شده. عجله کن، مرخصی بگیر که این دفعه خدا خواسته برات...»

«علی» ۵۲ساله و نابینا است. جسته‌گریخته خبرهایی شنیده؛ اما هنوز نمی‌داند چه کند. خواهرش هم تماس گرفته و با بغض و کریه این خبر را داده است. امیدوار شده و حالا می‌خواهد برای درمان برادرش هر کاری در توان دارد انجام دهد. حتی می‌خواهد النگوهایش را هم بفروشد. قرض کند تا هر طور که شده هزینه هر درمان و عمل جراحی را جور کند. می‌گوید: «مادرم هم اگر زنده بود، برای درمان پسرش هر کاری می‌کرد. باید تحقیق کنیم که حتما تا الان بیمارستان شیراز خیلی شلوغ شده...». علی این روزها از یک عمل جراحی و احتمال برگشت بینایی‌اش که آن را به‌تدریج در دوران نوجوانی از دست داده، بسیار نگران است.

هم‌امید دارد و هم از بیم شایعه‌بودن صحبت‌ها که از دوستانش شنیده و ناامیدشدن انگیزه‌اطرافیان دلش نمی‌خواهد که در این مورد حرف بیشتری زده شود...

مادر دیگری که دخترش نابینای شدید بوده نیز قرار است همراه دختر جوانش به شیراز برود. این مادر هم مثل نابینایان و کم‌بینایان دیگر با دیدن برنامه عصر جدید، شب و روزشان را از دست دادند و می‌خواهند هر طور شده کادر چشم‌پزشکی این بیمارستان را ملاقات کنند.

فعالان اجتماعی هم حریف‌شان نشدند، توضیح دادند و علمی موفق حرف زدند که تأثیر جراحی سلول‌های بنیادین بر روی برگشت بینایی اثبات نشده؛ اما گوش‌شان به این صحبت‌ها بدهکار نبوده. نذر و نیاز کردند و تصمیم‌شان را برای رفتن به این بیمارستان گرفتند. این مادر می‌گوید: «فقط دخترم بتواند بیند، حتی برای لحظات کوتاه، حاضرم تمام دار و ندارم را بدهم. مگر بچه من از «تارا صبی» که در برنامه عصر جدید آمده بود، چه کم دارد!؟».

این گزارش را در صفحه ۶ بخوانید

درحالی‌که بهار همیشه روزهای پاک را برای تهران ثبت می‌کرد، روز گذشته تهران یکی از آلوده‌ترین شهرهای جهان بود. هرچند ادعایی وجود داشت که پایتخت ایران، نام آلوده‌ترین شهر جهان را به نام خود ثبت کرد؛ اما احد وظیفه کارشناس سازمان هواشناسی کشور، در گفت‌وگویی با «شرق»، با بیان اینکه فعلاً نمی‌شود این ادعا را کرد، تأکید کرد حداقل تا پایان هفته این شرایط را در کشور خواهیم داشت.

کم‌بارشی، افت پوشش گیاهی کشور و خشکی تالاب‌ها و رودهای کشور، سرتاسر ایران را با ریزگردها درگیر کرده است. هرچند تا سال گذشته این جنوب ایران بود که با گردوغبار درگیر بود؛ اما در ۲۴ ساعت گذشته پایتخت‌نشینان هم آلوده‌ترین روز سال ۱۴۰۰ را تجربه کردند. شدت آلودگی هوا به حدی بود که کمیته اضطراری آلودگی هوا تشکیل جلسه داد، بازی حساس تیم‌های پرسپولیس و آلومینیوم که قرار بود امروز برگزار شود، لغو شد و برای تعطیلی مدارس نیز تصمیم گرفته شد. در جلسه کمیته اضطراری آلودگی هوا که با حضور استاندار تهران برگزار شد، علاوه بر لغو دیدار دو تیم فوتبال پرسپولیس و آلومینیوم تصمیماتی مانند لزوم آمادگی کامل دانشگاه‌های علوم پزشکی، بیمارستان‌ها و اورژانس و هلال‌احمر نیز اتخاذ و به بیماران تنفسی نیز توصیه شد که از تردد در فضای باز خودداری کنند. همچنین محسن منصوری، استاندار تهران، در پایان جلسه کمیته اضطراری آلودگی هوای تهران در تشریح آخرین تصمیمات این کمیته با توجه به تشدید گردوغبار موجود در سطح استان تهران گفت: شرایط لحظه‌ای آلودگی هوا خوب نیست و درحال‌حاضر شاخص ۴۳۰ از نشان‌های می‌دهد؛ ولی این آلودگی رو به کاهش است و از سوی دیگر جنس آن با آلودگی شیمیایی ناشی از تردد خودروها که بیشتر در فصل سرما با آن مواجهیم متفاوت است؛ اما به هر روی سلامتی شهروندان را تهدید می‌کند. منصوری ضمن اشاره به مصوبات کمیته اضطراری آلودگی هوای تهران یادآور شد: بازی فوتبال روز شنبه، بیستم فروردین با هدف سلامت حفظ بازیکنان و هواداران لغو شد و همچنین حضور بیماران تنفسی و ربوی برای فردا در فضای باز ممنوع خواهد بود.

گردوغبار تا پایان هفته میهمان است

احد وظیفه، کارشناس سازمان هواشناسی کشور، در گفت‌وگو با «شرق»، در پاسخ به این سؤال که آیا تهران روز جمعه آلوده‌ترین شهر جهان بود، گفت: «اینکه تهران آلوده‌ترین شهر جهان است، ادعای چندان مستند و معناداری نیست، از طرفی کمکی به ما نمی‌کند. مگر الان کسی آمده و میزان آلودگی کشورهای همه جهان را با هم مقایسه کرده است که ما بخواهیم به این ادعا اتکا کنیم؟ همچنین هر جایی یک موقعیتی دارد. بخشی از کره زمین فصل زمستان را می‌گذرانند و نیمکره دیگر در فصل گرم سال قرار دارد؛ بنابراین جمله مفهوم‌دار نیست؛ اما تهران از دیروز شهری بسیار آلوده بود و تنفس هوای آن به‌شدت خطرناک بود». او با اشاره به دلایل این اتفاق گفت: «دلیل این مسئله گردوخاک است. گردوخاکی که از مناطق صحرایی جنوب سوریه، شرق اردن و غرب اهواز توسط یک موج فعال ایجاد شده و این توده هوا گردوخاک را بلند کرده و با خودش حمل کرده و از شب پنجشنبه، ۱۹ فروردین وارد ایران شد و در حال گذر از کشور ماست. صد البته بخشی از این گردوخاک از منابع گردوخاک داخلی منبعث می‌شود...»

ادامه در صفحه۸

شرق

FIFA WORLD CUP

روز یکشنبه ۲۱ فروردین‌ماه، روزنامه «شرق» در چهار صفحه گزارش تصویری و اختصاصی خود را از مراسم قرعه‌کشی جام جهانی منتشر می‌کند. این گزارش از دوربین محمد فرنود روایت خواهد شد.

گزارش تصویری

از مراسم قرعه‌کشی جام جهانی ۲۰۲۲

Qatar2022

جناب آقای احمد دنیا مالی

در گذشت مادر گرامیتان را مصیبه‌مانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحومه علو درجات و برای شما و سایر یاران ماندگان، صبر آرزو مندیم.

مهندسین مشاور تدبیر ساحل پارس

ارتباط با روزنامه‌شرق

T.ME/ALOSHARGH